

รายงานสถานการณ์โรคหัด หัดเยอรมัน และหัดเยอรมันแต่กำเนิด

วันที่ 1 มกราคม – 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2568

(ข้อมูล ณ วันที่ 5 สิงหาคม 2568)

กลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อ

กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

สถานการณ์โรคหัด

สถานการณ์โรคหัด ตั้งแต่เดือนมกราคม - กรกฎาคม 2568 มีแนวโน้มพบผู้ป่วยยืนยันน้อยกว่า ในปี 2567 จากการเฝ้าระวังผู้ป่วยไข่ออกผื่น/สงสัยโรคหัด โดยใช้ข้อมูลจากโปรแกรมโรคกำจัดกวาดล้าง ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 31 กรกฎาคม 2568 มีรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือสงสัยหัด หัดเยอรมัน 1,594 ราย พบผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ 408 ราย และมีประวัติเชื่อมโยงทางระบาดวิทยาโรคหัด 72 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 0.74 ต่อแสนประชากร ผู้ป่วยอาการเข้าได้กับโรคหัด 212 ราย ผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน 855 ราย อยู่ระหว่างรอผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ 38 ราย ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต แม้ผู้ป่วยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนใต้ (ร้อยละ 51.32) แต่มีแนวโน้มการรายงานผู้ป่วยยืนยันนอกพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนใต้เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา (ร้อยละ 48.68) และมีรายงานผู้ป่วยในจังหวัดที่ยังไม่เคยพบผู้ป่วย ในปี 2567 มาก่อน ได้แก่ กระบี่ ชัยภูมิ เชียงราย ตรัง นนทบุรี นครราชสีมา ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา พังงา เพชรบุรี ศรีสะเกษ สระแก้ว สุรินทร์ นนทบุรี และอ่างทอง สามารถติดตามข้อมูลสถานการณ์โรคหัด รายสัปดาห์ เพิ่มเติมได้ที่ <https://ddc.moph.go.th/doe/pagecontent.php?page=1862&dept=doe>

สถานการณ์โรคหัดเยอรมัน

จากฐานข้อมูลโปรแกรมโรคกำจัดกวาดล้าง ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 31 กรกฎาคม 2568 มีรายงานผู้ป่วยที่มีผลตรวจทางห้องปฏิบัติการเป็นบวกต่อหัดเยอรมัน 9 ราย ในจังหวัดระยอง นครราชสีมา นราธิวาส ยะลา และพิจิตร ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต ไม่มีรายงานผู้ป่วยเป็นกลุ่มก้อน ทั้งนี้ผู้ป่วยที่ผลตรวจพบภูมิคุ้มกันต่อหัดเยอรมัน กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์จะทำการตรวจเพิ่มเติมตามมาตรฐานขององค์การอนามัยโลกต่อไป

สถานการณ์โรคหัดเยอรมันแต่กำเนิด

สถานการณ์โรคหัดเยอรมันแต่กำเนิดของประเทศไทย จากการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ ผ่านการรายงานในระบบเฝ้าระวังโรคหัด หัดเยอรมัน หัดเยอรมันแต่กำเนิด (โปรแกรมโรคกำจัดกวาดล้าง) รหัส 93 ของระบบเฝ้าระวังโรคดิจิทัล (DDS) และระบบข้อมูลสุขภาพ 43 แพ้ม รวมทั้งการเฝ้าระวังเฉพาะพื้นที่ (Sentinel surveillance) ในผู้ป่วยเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี ใน 17 จังหวัด ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 31 กรกฎาคม 2568 ได้รับ

รายงานผู้ป่วยสงสัยโรคหัดเยอรมันแต่กำเนิดสะสม จำนวน 10 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 0.20 ต่อประชากรเด็กเกิดมีชีพหมื่นคน ไม่พบรายงานผู้เสียชีวิต อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง 4 : 1 อายุระหว่าง 0 วัน ถึง 5 เดือน มีการเก็บตัวอย่างเลือดจากผู้ป่วยส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ 9 ราย (อยู่ระหว่างติดตามข้อมูล 1 ราย) โดยผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการพบว่า มีผู้ป่วยที่มีผลตรวจทางห้องปฏิบัติการยืนยันหัดเยอรมัน (Rubella IgM = Positive) 1 ราย

ผลการดำเนินงานการเฝ้าระวังโรคหัด หัดเยอรมัน ของประเทศไทย ตามเกณฑ์เพื่อการกำจัดโรคขององค์การอนามัยโลก

ในไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2568 ดังนี้

1. ประเทศไทยมีอัตราการรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน 1.31 ต่อแสนประชากร
2. สัดส่วนจังหวัดที่รายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ไม่น้อยกว่า 2 รายต่อแสนประชากรต่อปี คือ ร้อยละ 14.28 โดยมี 17 จังหวัดที่ผ่านเกณฑ์การรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่น ได้แก่ จังหวัดยะลา สตูล ระยอง ปัตตานี สงขลา ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี นราธิวาส อุบลราชธานี สระแก้ว ระนอง กระบี่ อุดรธานี หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ จันทบุรี และตรัง
3. ผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือผู้ป่วยสงสัยโรคหัดหรือหัดเยอรมัน ได้รับการสอบสวนโรคเฉพาะรายภายใน 48 ชั่วโมงหลังจากพบผู้ป่วย ร้อยละ 96.36
4. ผู้ป่วยสงสัยหัด หัดเยอรมัน ได้รับการตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ ร้อยละ 80.05
5. การส่งตัวอย่างเพื่อยืนยันสายพันธุ์ก่อโรคในการระบาด ที่ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ร้อยละ 30.76
6. ห้องปฏิบัติการได้รับตัวอย่างส่งตรวจภายใน 5 วัน หลังการเก็บตัวอย่าง ร้อยละ 61.06

(รายละเอียดตามตารางที่ 1 -2)

ตารางที่ 1 ผลการดำเนินการตามเกณฑ์ความสำเร็จของการเฝ้าระวังโรคและเป้าหมายของการกำจัดโรคหัด
หัดเยอรมัน ตามแนวทางขององค์การอนามัยโลก ปี พ.ศ. 2563 – 31 กรกฎาคม 2568

สถานการณ์การเฝ้าระวังฯ		ปี พ.ศ.					
		2563	2564	2565	2566	2567	2568
อัตราป่วยผู้ป่วยยืนยันหัด หัดเยอรมัน และผู้ที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยาต่อแสนประชากร		0.67	0.012	0.03	0.03	8.14	0.74
จำนวนผู้เสียชีวิต (อัตราตายต่อแสนประชากร)		0	0	0	0	11 (0.02)	0
การดำเนินงานตามเกณฑ์	เป้าหมาย	2563	2564	2565	2566	2567	2568
อัตราการรายงานผู้ป่วยไข้อยากผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน	$\geq 2/100,000$	1.43	0.26	0.28	0.91	3.48	1.31
สัดส่วนจังหวัดที่รายงานผู้ป่วยไข้อยากผื่น ที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ไม่น้อยกว่า 2 ราย ต่อแสนประชากรต่อปี	$\geq 80\%$	20.78	0.00	2.60	14.29	31.17	14.28
สอบสวนโรคเฉพาะรายในผู้ป่วยไข้อยากผื่นหรือ ผู้ป่วยสงสัยโรคหัดหรือหัดเยอรมัน ภายใน 48 ชั่วโมงหลังจากพบผู้ป่วย	$\geq 80\%$	98.01	93.80	97.99	98.08	99.18	96.36
สัดส่วนของผู้ป่วยสงสัยหัด หัดเยอรมัน ได้รับการตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ	$\geq 80\%$	95.41	56.00	99.53	86.85	62.98	80.05
สัดส่วนของการส่งตัวอย่างเพื่อยืนยันสายพันธุ์ก่อโรค ในการระบาดที่ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง จากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	$\geq 80\%$	16.13	No outbreak	No outbreak	100 (1/1)	21.95 (45/205)	30.76 (4/13)
สัดส่วนของตัวอย่างส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการ ได้รับภายใน 5 วัน หลังการเก็บตัวอย่าง	$\geq 80\%$	88.46	63.40	75.81	77.40	71.52	61.06

ตารางที่ 2 การรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน จำแนกรายจังหวัด

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 31 กรกฎาคม 2568

เขต	จังหวัด	จำนวนคาดการณ์ รายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน (ราย/ปี)	จำนวนผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ รายงานทั้งหมด (ราย)	จำนวนผู้ป่วย ไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ที่รายงาน (ราย)	อัตราการรายงาน ผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่ หัด หัดเยอรมัน ($\geq 2 / 100,000$ ประชากรแสนคนต่อปี)	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR1*	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR2*
1	ลำปาง	15	10	10	1.42	87.59	96.82
1	เชียงใหม่	33	12	10	0.61	79.25	85.96
1	แพร่	9	2	2	0.47	85.65	88.7
1	พะเยา	10	2	2	0.44	81.74	85.29
1	ลำพูน	8	2	1	0.25	70.78	90.48
1	เชียงราย	24	5	2	0.17	66.97	79.08
1	แม่ฮ่องสอน	5	0	0	0.00	91.9	97.94
1	น่าน	10	0	0	0.00	77.97	87.66
2	ตาก	11	4	4	0.73	89.33	93.81
2	สุโขทัย	12	3	3	0.52	92.68	96.91
2	อุตรดิตถ์	9	2	2	0.46	93.14	96.56
2	พิษณุโลก	17	3	3	0.36	88.68	91.31
2	เพชรบูรณ์	20	0	0	0.00	93.72	96.22
3	นครสวรรค์	21	4	4	0.39	89.07	91.97
3	ชัยนาท	7	1	1	0.32	91.03	97.1
3	กำแพงเพชร	15	1	1	0.14	89.72	90.63
3	พิจิตร	11	1	0	0.00	94.19	96.74
3	อุทัยธานี	7	0	0	0.00	93.51	99.03
4	อ่างทอง	6	6	5	1.86	91.19	96.79
4	นครนายก	6	2	2	0.77	87.35	93.29
4	นนทบุรี	27	12	9	0.69	80.51	92.6
4	ลพบุรี	15	4	4	0.55	95.13	95.79
4	ปทุมธานี	25	3	2	0.16	79.94	82.96
4	สระบุรี	13	1	1	0.16	87.63	88.59
4	พระนครศรีอยุธยา	17	1	0	0.00	91.7	97.06
4	สิงห์บุรี	5	0	0	0.00	85.26	95.31

ตารางที่ 2 การรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน จำแนกรายจังหวัด

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 31 กรกฎาคม 2568

เขต	จังหวัด	จำนวนคาดการณ์ รายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน (ราย/ปี)	จำนวนผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ รายงานทั้งหมด (ราย)	จำนวนผู้ป่วย ไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ที่รายงาน (ราย)	อัตราการรายงาน ผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่ หัด หัดเยอรมัน (≥ 2 / 100,000 ประชากร แสนคนต่อปี)	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR1*	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR2*
5	ประจวบคีรีขันธ์	11	34	8	1.49	91.95	95.45
5	นครปฐม	19	30	12	1.31	91.77	91.84
5	ราชบุรี	17	12	10	1.19	90.23	92.28
5	เพชรบุรี	10	7	4	0.83	92.91	96.98
5	สุพรรณบุรี	17	5	5	0.61	89.27	92
5	กาญจนบุรี	17	3	3	0.37	73.48	72.91
5	สมุทรสงคราม	4	0	0	0.00	90.08	96.53
5	สมุทรสาคร	12	0	0	0.00	79.73	90.3
6	ระยอง	16	99	67	8.71	91.05	88.59
6	สระแก้ว	12	74	21	3.77	93.92	95.68
6	จันทบุรี	11	22	11	2.07	87.35	94.61
6	ชลบุรี	33	58	20	1.25	80.49	84.49
6	ตราด	5	6	1	0.46	94.36	97.41
6	ปราจีนบุรี	10	3	2	0.40	88.89	94.29
6	ฉะเชิงเทรา	15	8	2	0.27	95.09	97.75
6	สมุทรปราการ	28	1	0	0.00	92.92	95.88
7	มหาสารคาม	19	10	10	1.07	97.5	97.86
7	ร้อยเอ็ด	26	7	6	0.47	89.19	95.19
7	ขอนแก่น	36	5	4	0.23	82.35	86.52
7	กาฬสินธุ์	20	0	0	0.00	92.73	95.77
8	อุดรธานี	31	40	37	2.39	95.23	97.63
8	หนองบัวลำภู	11	13	12	2.38	84.95	97.23
8	หนองคาย	11	10	9	1.77	84.94	99.48
8	สกลนคร	23	5	5	0.44	83.06	86.07
8	นครพนม	15	3	3	0.42	86.09	94.77
8	บึงกาฬ	9	2	1	0.24	89.84	97.59
8	เลย	13	1	1	0.16	90.37	96.9

ตารางที่ 2 การรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน จำแนกรายจังหวัด

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 31 กรกฎาคม 2568

เขต	จังหวัด	จำนวนคาดการณ์ รายงานผู้ป่วยไข้ ออกผื่นที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน (ราย/ปี)	จำนวนผู้ป่วยไข้ ออกผื่นที่ รายงานทั้งหมด (ราย)	จำนวนผู้ป่วย ไข่ออกผื่นที่ ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ที่รายงาน (ราย)	อัตรากรารายงาน ผู้ป่วยไข่ออกผื่นที่ไม่ใช่ หัด หัดเยอรมัน (≥ 2 / 100,000 ประชากร แสนคนต่อปี)	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR1*	ความ ครอบคลุม วัคซีน MMR2*
9	บุรีรัมย์	32	20	15	0.96	91.92	94.45
9	สุรินทร์	28	14	10	0.73	92.42	96.85
9	ชัยภูมิ	23	9	7	0.63	86.28	90.46
9	นครราชสีมา	53	13	8	0.31	90.41	95.76
10	อุบลราชธานี	38	64	60	3.23	86.12	89.69
10	อำนาจเจริญ	8	8	8	2.15	87.26	92.6
10	มุกดาหาร	7	7	6	1.73	80.3	93.69
10	ยโสธร	11	9	9	1.71	88.05	90.86
10	ศรีสะเกษ	29	7	5	0.35	85.29	96.79
11	ภูเก็ต	9	21	18	4.32	69.1	65.99
11	สุราษฎร์ธานี	22	50	45	4.22	87.14	89.69
11	ระนอง	4	15	5	2.78	94.14	96.2
11	กระบี่	10	14	12	2.50	97.32	98.14
11	ชุมพร	11	6	5	0.99	86.85	91.57
11	พังงา	6	2	1	0.38	92.69	95.51
11	นครศรีธรรมราช	31	3	2	0.13	81.9	83.22
12	ยะลา	11	220	97	17.64	62.36	65.83
12	สตูล	7	59	47	14.48	91.41	97.91
12	ปัตตานี	15	216	44	5.97	46.62	44.72
12	สงขลา	29	115	71	4.99	85.86	89.29
12	นราธิวาส	17	127	34	4.14	55.22	55.81
12	ตรัง	13	13	13	2.05	92.94	96.43
12	พัทลุง	11	2	2	0.38	93.64	98.45
13	กรุงเทพมหานคร	108	41	9	0.17	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล

* ที่มา : ระบบคลังข้อมูลสุขภาพ Health Data Center (HDC) <https://hdcservice.moph.go.th/>

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากเกณฑ์ความสำเร็จของการเฝ้าระวังโรคตามมาตรฐานสากล ขององค์การอนามัยโลก พบจังหวัดที่มีรายงานผู้ป่วยไข้อย่างน้อย 1 รายที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ 2 รายต่อแสนประชากร จำนวน 17 จังหวัด และประเทศไทยมีการสอบสวนโรคเฉพาะรายภายใน 48 ชั่วโมงหลังจากพบผู้ป่วย ร้อยละ 96.36 ทั้งนี้ยังมีตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 5 เกณฑ์ ได้แก่ 1.) อัตราการรายงานผู้ป่วยไข้อย่างน้อย 1 รายที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมันของ ประเทศไทย 2.) สัดส่วนจังหวัดที่รายงานผู้ป่วยไข้อย่างน้อย 1 รายผ่านเกณฑ์ 3.) สัดส่วนผู้ป่วยสงสัยหัด หัดเยอรมันที่ได้รับ การตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ 4.) สัดส่วนการส่งตัวอย่างเพื่อยืนยันสายพันธุ์ก่อโรค และ 5.) สัดส่วนของ ตัวอย่างส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการได้รับภายใน 5 วัน

สำหรับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/สำนักงานอนามัย กรุงเทพมหานคร

- 1.ดำเนินการตามมาตรการเฝ้าระวัง สอบสวนโรคหัด หัดเยอรมัน และหัดเยอรมันแต่กำเนิด
2. ควรมีการทบทวนองค์ความรู้ และแนวทางในการเฝ้าระวังผู้ป่วยไข้อย่างน้อย 1 รายที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมัน ให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 3.ควรทำการทบทวนการรายงานผู้ป่วยไข้อย่างน้อย 1 รายที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมันแต่กำเนิด เป็นระยะๆ หากไม่มีการรายงานผู้ป่วยไข้อย่างน้อย 1 รายจากโรงพยาบาลในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ควรมีการลงพื้นที่เพื่อกำกับติดตาม ทำการทบทวนระบบเฝ้าระวัง และทบทวนข้อมูลผู้ป่วยโดยดูเฉพาะย้อนหลัง (Retrospective case review) อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
4. สำนวจความครอบคลุมของวัคซีนMMR 1 และ MMR2 ในกลุ่มเป้าหมาย และเร่งรัดการให้วัคซีน MMR 1 และ MMR2 ในกลุ่มเป้าหมายให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือมากกว่าร้อยละ 95

สำหรับสำนักงานป้องกันควบคุมโรค/สถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง

1. ติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรการเฝ้าระวัง สอบสวนโรคหัด หัดเยอรมัน และหัดเยอรมันแต่กำเนิด
2. ควรทำการทบทวนการรายงานผู้ป่วยไข้อย่างน้อย 1 รายที่ไม่ใช่หัด หัดเยอรมันแต่กำเนิด เป็นระยะๆ หากไม่มีการรายงานผู้ป่วยไข้อย่างน้อย 1 รายจากจังหวัดในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ควรมีการลงพื้นที่เพื่อกำกับติดตาม ทำการทบทวนระบบเฝ้าระวัง และทบทวนข้อมูลผู้ป่วยโดยดูเฉพาะย้อนหลัง (Retrospective case review) อย่างน้อยไตรมาสละ 1 ครั้ง
3. จัดประชุมทบทวนองค์ความรู้ให้กับพื้นที่ในเขตที่รับผิดชอบ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นจากข้อมูลที่ยานโดยโรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่ โดยได้รับการสนับสนุนด้านเทคนิคและงบประมาณบางส่วน ภายใต้ความร่วมมือ

ระหว่างกรมควบคุมโรค และองค์การอนามัยโลก (WHO)

เรียบเรียงโดย : ฉัตรมงคล สัมแป้น, ภูมิภัทร ยอดชมภู, ปณิศา คุ่มผล, ปรางณพิชญ์ วิหารทอง,
ชญาณี มหาสิงห์, ภาวินี ดั่งเงิน
กลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อ กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค